

Ensimmäinen matkani laukunkantoon

Kirj. J. Arhippainen vuonna 1927

Oheinen kirjoitus, joka ilmestyi Toukomiehessä runsaat 60 vuotta sitten, on mielenkiintoinen ja runsaasti asiatietoa sisältävä kuvaus laukunkantajien - tässä tapauksessa Pohjois-Vienan miesten - matkasta Suomeen. Julkaisemme sen hieman tiivistettynä ja väliotsikoin varustettuna.

Vuonna 1894 syyskuun 5. päivänä läksin ensi kertaa Suomeen laukunkantoon. En ollut vielä täyttänyt oikein viittätoista vuotta. Veljeni Miitrei oli sitä varten lähettänyt matkarahoiksi 50 markkaa, millä summalla minun tuli matkusta toista tuhatta kilometriä Karjaan pitäjän Kasabyn kylään, missä asui siihen aikaan setäni Jaakko Arhippainen.

Tietysti en valmistautunut yksin matkaan. Joka kylästä oli lähtijöitä saman ammatin harjoittamiseen, ken etämmä, ken lähemmä Suomeen. Suurijärveläisten, kaikkiaan noin seitsemän miehen, tuli jäädä Ii- ja Kemijoen suulle, samoin valasjokelaisten ja röhöläisten. Minun lisäksi lähti samaan matkaan etelään Peltolan Hillippä, jonka tuli pysähtyä Lohjalle.

Matkavalmistelut

Siinä meidän matkavalmistuksessamme oli jotakin juhmallista. Taatto korjasi vanhan laukun, joka oli pienenuoleinen, vaan suuri minun voimilleni. Jo edellisenä päivänä tuotiin kylästä kestikääröjä Suomeen vietäväksi, sillä monesta talosta oli miehiä samoilla paikoilla laukunkannossa ja puotimiehinä. Minä tosin en oikein mielelläni olisi ottanut satoja virstoja kannettavakseni noita kääröjä, joissa sisältönä oli voirieskoja, sakuskoja, palttua lampaanlihaa, metson päätä ja kuivia mustikoita. Sen lisäksi tuli vielä kannettavaksi omat vaatteeni, leipää, suolakalaa, voirieskoja, pieni tuiju voita ja kolme suolattua lohenpuolikasta. Siinä oli jo taakkaa miehellekin, sitä enemmän minun ikäiselleni.

Kun lähtiessä valittelini lähetysten paljoutta, niin naiset, jotka niitä toimittelivat miehilleen ja äidit pojilleen, puheli-

vat minulle mielitellen: "Poikani, kun otat kostintsoa vietäväksi, niin toiste sinulle taas jokahinen tuo". Niin pistin kaikki sumptsani kulmiin.

Lähtöpäivän tunnelmia

Lähtö tapahtui lauantaina aamulla. Taattoni lähti minua saattamaan Suureenjärveen asti, missä meidän piti olla kaksi praasniekkapäivää sisareni luona kestissä. Siellä oli kaikkien matkalaisten määrä yhtyä lähteäksemme sitten yhdessä eteenpäin tiistaina aamulla.

Ennenkuin lähdimme kotoa, oli aamulla noustua käytävä viemässä tuohus pyhainkuvan eteen, ristittävä silmät ja soitettava kelloja. Jäähyväisiksi kävin sen jälkeen kaikissa naapuritaloissa kätelemässä miehiä ja maan tavan mukaan halaamassa naisia. Kun oli murkina syöty, oli kaikki valmiita.

Kävin taattoni ja maamoni kera peräkammarissa toimittamassa lähtörukouksen ja toisessa kamarissa ristimässä silmät. Kun sen jälkeen oli kolme kertaa kumartanut pirtissä, alkoi hyvästeleminen, joka ta pahtui itkussa silmin. Ensin kättelin taattoni, sitten maamoni, jotka itkivät molemmat. Taatto kehoitti minua olemaan rehellinen ja kulkemaan maailman miehenä. Ei pidä vääryydellä tavaraa hankkia, vaan rehellisellä kaupalla ansaita.

Sitten kävin hyvästelemässä sisariani ja pirtin täydeltä olevaa kylän rahvasta. Useimmat antoivat vielä matkaeväiksi sipulia ja sakuskaa. Monet tulivat saattamaan vielä suuren kujan suuhun saakka, missä vielä halailtiin hyvästiksi. Sisareni ja maamoni saattoivat aina siltasuod reunaan saakka. Vasikansorkan petäjää heitin kiveyä viimoiseksi hyvästiksi. Poikana oli tapana sen oksilla kiikkua ja sitä kivillä tervehtiä.

Suurenjärven ja Vaarakylän taipaleet kantoivat taatto, laukkuni ja minä astuin pihlajakeppi kädessä. Suuresjärven olin me, kuten mainittua, kaksi päivää. Tiistaina murkinan syötyä läksimme kaikki iatkamaan matkaa Ohtaan, sillä edellisenä pilivänä ohvat miehet tulleet Vaarakylästä, Kiisjoesta ja Valasjoesta yhtyäkseen samaan matkaan.

Aamulla herättyäni kuulin Vaaran Triihvon jo soutaneen edeltä Pitkäänlahteen. Hänpä sitten matkan varrella aina aamuisin ajoi meidät liikkeelle, söimme murkinan ja lähdimme hänen jäljestään kahdella veneellä Pitkäänlahteen. Ennen lähtöämme taatto vielä maksoi eräälle ukolle kolmekymmentä kopeekkaa, jotta hän kantaisi laukkuani kymmenen virstaa Pitkästälähdessä.

Tässä erosivat suurijärveläiset saattajistaan. Vaimoilta vuotivat kyneleet silmistä, mutta miehet näyttivät tyyneimmiltä ja olihan niin, että suurijärveläiset ja valasjokelaiset eivät lähteneet vuosiksi matkalle, vaan jo joulun aikaan useimmat palasivat kotiin. Meitä "etelän" miehiä oli vähemmistö, vaan meidän olikin tavallisesti oltava kolme, neljä, jopa viisikin vuotta, ennenkuin saimme taas kotomaita nähdä.

Painava sumpts selkään

Se kymmenen virstan taival Pitkästälähdessä oli pian kulunut ja silloin oli minun asetettava hihnat omille olkapäiläni ja lähdeävä jäljellä olevaa 20 virstaa taivaltamaan.

Ensin tuntuikin menevän hyvin, mutta mitä pitemmälle mentiin, sitä painavammalta laukku tuntui hartioilla. Viimeinen viiden virstan taival tuntui painavan voimani maan tasalle ja en enää jaksanut seurata toisten kintereillä. Miehet lepäsivät jonkun matkan päässä kylästä ja siinä sain taas hieman hengähtää ja viimein olimme kaikki Ohtan kylässä.

Ohtassa meihin taas yhtyi Röhön miehiä ja siitä kävi matkamme eteenpäin Pistojärven kirkonkylään veneillä. Oltuamme siellä yön edesämme oli taas 25 virstan maa-taival Koliolaan, joka matka tuntui minusta vieläkin raskaammalta kantamukseni tähden.

Koljossa laitettiin meille ruottinsmiehille 'yökesrät', tanssiaisat, joissa kisasimme viimeiset Karjalan kisat.

Ijoen latvoilla

Ensimmäinen suomalainen talo, johon saavuimme, oli Vaara. Seuraavana päivänä saavuimme sitten Iijärven pouka-

maan, johon loppui jalkamatkamme. Iivaaran lähellä olevista taloista ostimme neljä venettä, joilla meidän tuli lähteä matkaamme jatkamaan. Käytetyistä veneistä maksoimme 26 markkaa ja uusista 35 markkaa. Yhteen veneeseen tuli neljä miestä, toisiin kuusi miestä.

Tästä alkoi järvisoutu Iijärven toiseen päähän ja siitä kolmattasataa virstaa pitkä Iijoki. Heti ensimmäiselle koskelle tultuamme päästettiin meidät nuorimmat menemään maata myöten, sillä kosket olivat sinä syksynä hyvin kuivat. Oikaisimme yhden pitkän matkan aivan juosten. Toiset laskivat vesiä ja ennen kulkeneille ne olivatkin tutut.

Suvannoilla soudettiin vuorotellen kymmenen virstaa kukin soutajavuoro. Toiset lepäsivät laukkuun päällä. Tämä soutu oli todellista voimain koetusta ja se mies oli, jonka vene ensimmäisenä vettä halkaisi. Minä olin jo lapsena tottunut kamppailemaan Illoppajärven ulapoilla. Meidän veneessämme olivat Jyrki ja Huotari Seppänen Suurestajärvestä, Orto ja Malahvei Valasjoesta sekä minä. Seppälän Huotari oli meillä koskenlaskijana.

Joukon rohkein koskenlaskija oli Terosen Triihvo Suurestajärvestä. Hän ei kierrellyt kuohuja, vaan päästeli niiden keskeltä läpi. Hänen veljensä Musta Jussi oli myös hyvä laskija, jolla oli muistissa ja tiedossa kaikki salakivet koko matkalla sekä koskien nimet ynnä kortteerialot, joihin oli yövyttävä.

Aamulla aikaisin Triihvo ajoi joukon liikkeelle. Kun oli tehty määrätty matka, otettiin jo kahden, kolmen tienoissa iltapäivällä yökortteeri, jonka pihalla Iyötiin palloa, kun ensin oli tyhjennetty emäntien viilipyytövarastot. Aina jäätinkin yöksi sellaisiin taloihin, joissa tiedettiin olevan viiliä ja maitoa saatavana. Vanhemmat miehet tiesivät tarkkaan kaikki nämä. Emännille jäi sitten joi-takin kolikoita ja markkoja muistoksi käynnistämme.

Taivalkoskelle saavuimme sunnuntaina. Me muut vedimme siinä veneemme kosken vieritse, mutta Triihvo las-ki sen. Maantien sillan alitse oli hyvin vaarallista laskea ki-

ven kulmitse, mutta hyvin Triihvo osasi tuon vaanivan paikan välttää.

Mitä alemmaksi Iijokea edimme, sitä voimakkaammaksi kävivät kosket ja virta. Kipinässä meidät nuoret taas pääs-tettiin maihin. Ainoastaan yksi soutaja ja peränpitäjä jätettiin kuhunkin veneeseen. Lasketimme tästä alaspäin 60 virstaa ja siinä onkin suorat ja peratut väylät ja hyvin suora joki, jossa venhe vinhaa vauhtia kiittää eteenpäin.

Raasakasta Ouluun

Vihdoin pysähdyimme lähellä Iijoen suistoa Raasakkaan, jossa oli samanniminen talo ja koski. Siitä otimme kyytihevot Ouluun viidelle miehelle. Maksoimme kaksi markkaa miehestä. Samaan taloon möimme veneemme, josta saimme 16 markkaa, joten jokimatka tuli maksamaan kaksi markkaa mieheltä. Toiset jatkoivat koskea vielä alemmas ja erosivat sieltä kukin entisille kauppa-paikoilleen pohjoiseen päin. Seppäset olivat menossa Kuivaniemelle, vaikka Huotari tulikin kanssamme Ouluun tavaroitten ostoon, samoin kuin yksi toinen isäntämies.

Isäni neuvon mukaan otti minun seurueeni korteerin Oulussa Halosen lesken luona. Kävimme katsomassa kaupunkia ja tutustuimme Suviperän miehiin; uhtualaisiin ja vuokkiniemäläisiin, jotka olivat tulleet Oulujokea alas. He olivat menossa EteläPohjanmaalle.

Oulun asemalta Junaan

Noustuamme seuraavana päivänä junaan saimme olla kaksi yötä matkalle, toisen Seinäjoella, toisen Riihimäellä. Vihdoin tuli Lohja, johon Peltolan Hilippä jäi, vaan mi-

nun piti vielä jatkaa Karjaalle asti, joka oli matkan määrä ja jonka asemalla veljeni Miitrei ja Stahveilan Simana olivat minua vastassa. Muut kestivarat saatoin perille, mutta kolme omaa lohenpuolikastani unohtui Haloseen Oulussa ja siitä oikein itkin.

Karjaan asemalta kävelimme setäni Jaakon luo myöhään illalla. Pukuni ei ollut oikein miestä myöten. Liivi ja takki olivat taattoni vanhat, saappaan veljeni Miitrein. Ainoastaan housut olivat tehdyt minua varten. Matkarahasta 45 markasta olin matkalla käyttänyt 35 markkaa, joten kymmenen markkaa oli vielä jäljellä. Matkaan oli kulunut aikaa kaksi viikkoa. Piletti Oulusta Karjaalle maksoi 24 markkaa siihen aikaan.

Laukkukauppa alkaa

Ensimmäisen päivän etelässä vietin setäni perunamaalla. Vaan jo toisena päivänä pantiin miehelle laukkuun kangaspaloja ja pikku huiveja, joiden nimistä en suomeksi tiennyt mitään, sitä vähemmän ruotiksi, jota kieltä paikkakunnalla puhuttiin.

Veljeni mukana puoli vuotta kuljettuani saatoin sitten jo yksinäkikin lähteä liikkeelle. Ei ollut kallista elämää siihen aikaan kulkiessa. Ruoka maksoi 20 penniä ja pari aterialla päivässä siis 40 penniä. Koetimme joskus yhdelläkin kerralla tulla toimeen. Siten säästyivät menot, mutta eivät tulotkaan olleet suuret. Viikkoinen myynti nousi usein vain 25 markkaan. Mitä vähemmän kauppa kävi, sitä raskaammalta tuntui laukku selässä, sitä enemmän viilehykset tuntuivat painavan. Mutta yrittää täytyi, kun tiesi ruottsinmiehen olevan Karjalan tyttöjen silmissä niin suuren suosion ja ihailun esineenä.

eläjistä, murrenäytteitä sekä runsaasti julkaisemattomia valokuvia.

Kirjoittajista mainittakoon Pertti Virtaranta, Pekka Laaksonen, Ijudmila Markianova, Aleksei Levkojev, Lidia Jukkina ja Taisto Kainulainen.

Rajahovi työllistää monta virolahtelaista

Suomen maarajan kaakkosin rajanylityspaikka Vaalimaa on melkoinen pirsteusruiske pienelle Virolahden kunnalle. Rajavartiosto, tulli ja liike-elämä työllistävät kunnanjohtaja Hannu Muhosen mukaan jo nyt lähes 200 ihmistä. Viiden vuoden kuluessa työpaikkoja tulee saman verran lisää.

Suurin osa uusista työpaikoista sijoittunee Vaalimaan uuteen rajakeskukseen. Tammiin kuuluu puolivälissä käyttöön

vihitystä Rajahovin kauppa-keskuksesta työpaikan saa noin 30 ihmistä.

Rajahovissa on Teboilin huoltoaseman lisäksi valintamyymälä, ravintola, valuutanvaihto, Viipuri-korttien ja vaikutusten myynti, tax free-info ym. Asiakkaita epäilemättä riittää, sillä viime vuonna Vaalimaalla rajan ylitti lähes 1,4 miljoonaa matkustajaa ja puoli miljoonaa autoa.

Suomalainen postimerkki viettää 140-vuotisjuhlaa

Tänä vuonna tulee kuluneeksi 140 vuotta siitä, kun ensimmäiset suomalaiset postimerkit – 5 kopeekan arvoiset sininen ja 10 kopeekan arvoiset punainen ns. soikiomerkit – ilmestyivät.

Mielenkiintoista on todeta, että keisarillinen Venäjä, johon maamme siihen aikaan kuului autonomisena suurruhtinaskuntana, siirtyi postimerkkien käyttöön vasta sodan jälkeen.

Suomen ensimmäiset postimerkit eivät olleet hammadettuja, vaan ne valmistettiin leimaamalla käsin paperiarkille, josta ne irroitettiin leikkaamalla. Painosmäärä oli 800 000.

140 vuoden aikana postimerkkien aihekirjo on ulottunut presidenteistä, kirjailijoista ja tiedemiehistä eri järjestöjen, oppilaitosten, kaupunkien jne. vuosipäiviin. Eläin- ja kasvi-maailma on ollut runsaslukuisesti edustettuna, samoin urheilu.

Karjala, Aunus ja Pohjois-Inkerikin ovat esiintyneet postimerkeillä 1920-luvun alussa. Näiden merkkin käyttöaika jäi kovin lyhyeksi. Sota-ajan tuotteita olivat Itä-Karjala -merkit; niissä oli päällepainama **Itä-Karjala** Sot.hallinto. Vuonna 1960 karjalaisten suurjuhla sai oman postimerkinsä. Suomen ortodoksinen kirkko vuonna 1971 ja PSHV 1985.

• **Karjalan Rahvahan Liiton** ja Oma Pajo -kuoron aktiivista osallistujaa, kyykkämies Toivo Koppalovia on kohdannut suuri suru. Hänen 18-vuotias tyttärensä menehtyi tulipalossa. – Kyykkäveljet Suomessa ottavat osaa suruusi, Toivo.

Ympäristöstään palkittua maatilamatkailua parhaimmillaan puhtaan Puruveden rannalla. Tunnelmaa savusaunassa ja savo-karjalaista ruokaperinnettä.

Majoitusta 50 hengelle huoneissa, mökeissä, aitoissa.

KYSY MYÖS EDULLISIA RYHMÄPAKETTEJA!

LOMATILA OLLILA

Ruokolahdentie 506, 58200 Kerimäki, p. (957) 544 864

HOTELLI-RAVINTOLA
SINILINTU

Värtsiläntie 43, 82655 VÄRTSILÄ, (973) 629 481

HOTELLI-, RAVINTOLA- JA MATKAILUPALVELUA EURO-RAJALLA Niiralan raja-aseman läheisyydessä – Runon ja Rajan tien varrella – Sääperin lintujärven äärellä – historiallisten paikkojen keskellä

- MAJOITUSTA HOTELLISSA JA LEIRINTÄALUEELLA
 - LONAS JOKA PÄIVÄ, ÄLÄ CARTE ILTAISIN
 - TANSSIA VIIKONLOPPUISIN
 - VIISUMIVÄLITYS VENÄJÄN KARJALAAN
- TERVETULOAA
PALVELUSTEMME
PARIIN
Maija ja Raimo Tiittanen

Ennakkotietoja KH:n seuraavasta numerosta

Karjalan Heimon seuraava numero (3-4) ilmestyy vapun tienoilla Seesjärven Karjalan erikoisnumerona. Tulossa on paljon mielenkiintoista luettavaa vanhasta ja uudesta Paatenesta, entisen Seesjärven piirin sammuneista kylistä ja niiden